

Tannleger på topp

Første del av Extended Performance Satisfaction Index (EPSI) Norges årlige studie av offentlige tjenester i Norge for 2014 ble ferdigstilt i slutten av november i fjor. Tannlegene opprettholder den høye tilfredshetsskåren fra året før.

Tallene fra EPSI måler blant annet opplevd kvalitet på behandling, service, verdi for pengene, lojalitet og om helsetjenesten svarte til forventningene.

Tallene viser at nordmenn flest er svært tilfreds med tannlegen sin, og tilfredsheten gjelder både rutinekontroller og behandling. Sammenlagt får tannlegene 84,3 poeng av 100, noe som anses som særdeles bra.

– Tannlegene imponerer nok en gang! En indeksskår på 84 er et resultat som tilsier at tannlegene er dyktige på å levere en tjeneste som står seg meget godt i forhold til de krav og forventninger kundene har, sier daglig leder i EPSI Norge, Fredrik Høst.

Hos EPSI kvalifiserer alle målinger over 75 som høyt og «peker på en sterk relasjon mellom tjenesteleverandør og kunde.»

Til sammenligning ligger legene på 74,6 og sykehusene på 72,4. Så til tross for at tannlegemålingen går ned med 0,5 poeng fra 2013 ligger tannlegene nesten 10 poeng over den neste på listen. Opplevd verdi for pengene trekker tannlegene noe ned. Det er ikke så underlig med tanke på at de fleste andre helsetjenester er tilnærmet gratis.

80 millioner

Det er antallet bakterier som overføres ved et tungekyss som varer i ti sekunder, skriver den svenske Tandlækartidningen.

Opplysningen har de fra nederlandske forskere som er kommet til resultatet etter å ha undersøkt 21 par som kysset hverandre ved Artis Royal Zoo i Amsterdam. Kilden heter Microblome, opplyser Tandlækartidningen.

Søvn og after

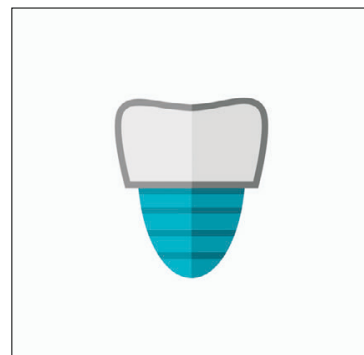
After er noe unge mennesker kan oppleve å få i løpet av sitt andre levetsår, mens det er hyppigst forekommende i det tredje tiåret av et liv, skriver den svenske Tandlækartidningen.

Nå viser kinesiske forskere at søvnvaner kan påvirke risikoen for å få after. De bygger på en spørreskjemaundersøkelse blant drøye tusen studenter i Sichuan i Kina.

Universitetsstudentene som gikk og la seg etter kl. 23.00 hadde 16 ganger høyere risiko for å få after. Dessuten kan forskerne vise at både antallet sene legginger per uke og antall timer etter klokken 23.00 korrelerer med risikoen.

Forskernes hypotese er at det skal kunne være mulig å minske risikoen for after gjennom å gå tidlig i seng.

Korte implantater

Implantatprodusentene har i de senere år markedsført implantater som er vesentlig kortere enn naturlige tannrøtter, helt ned til 4 mm lengde, skriver Tandlægebladet. Årsaken er at det i atrofiske områder ofte ikke er mulig å sette inn implantater av konvensjonell lengde, uten å komme i konflikt med sinus maxillaris eller nervus alveolaris inferior.

Men hvor gode er de korte implantatene?

En ny metaanalyse, basert på 16 kliniske undersøkelser, søker å gi svar på dette. I analysen inngår 762 posteriore enkelttansimplantater med fiksturlengder fra 5–9 mm, som er fulgt opp i ti år.

Resultatene viser at korte implantater generelt har like høye suksesserater som lengre implantater. Prognosen er dog litt dårligere for de aller korteste implantatene (5–7 mm), og litt dårligere i underkjeven enn i overkjeven. Dessuten forringes prognosen av røyking og parodontal sykdom. Forfatterne konkluderer med at innsettelsen av korte implantater i atrofiske områder av kjevene kan være et godt alternativ til mer avanserte inngrep som sinusløft, knokkeloppbygning og distraksjon.

Tandlægebladet har innhenet en kommentar fra professor dr.odont. Else Marie Pinholt, som sier:

– Korte implantater er i dag lik eller mindre enn 8 mm. For tiden er det en tendens til å bruke korte implantater, som av noen betraktes som en kompromissløsning. Det finnes ennå ikke langtidsstudier som kan vise at korte

På nett

Ni av ti nettbutikker bryter loven

Forbrukerrådet har undersøkt 150 nettbutikker, og over halvparten av butikkene opplyste ikke om angrerettskjema, skriver NTB.

Hvis du handler på nett, bør du kjenne rettighetene dine selv. Av 150 nettbutikker Forbrukerrådet har undersøkt, ga bare ni prosent den informasjonen loven krever.

I undersøkelsen så Forbrukerrådet på om nettbutikkene fulgte 13 krav fra angrerettsloven og e-handelsloven. Over halvparten av butikkene opplyste ikke om angrerettskjemaet, og hele 85 prosent fulgte ikke de nyeste reglene som ble innført i sommer.

– Dette er skuffende. Når du driver en nettbutikk, har du et ansvar for å ta vare på forbrukeren, og du må selvfølgelig sette deg inn i hva loven krever, sier Jo Inge Bjørntvedt i Forbrukerrådet.

– Fra i sommer økte kravet til informasjon som selgerne i EØS-området skal gi forbrukerne. Det er urovekkende at så mange i bransjen ikke har fått med seg disse endringene, sier barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne (Frp).

En tredel av nettbutikkene opplyste ikke om angrefristen og kostnadene ved retur. I disse tilfellene kan forbrukeren kreve at butikken betaler for returkostnadene, står det i meldingen fra NTB.

Se også Forbrukerrådets sider: www.forbrukerradet.no/dine-rettigheter/netthandel

Du kan også følge oss på sosiale medier.
Navnet er Tannlegetidende

implantater klarer seg like godt som lange implantater. Det tilrådes å plassere minimum 10 mm lange implantater når det er mulig, dette er dog ikke evidensbasert. Primær stabilitet anses stadig vekk å være en viktig faktor ved installasjon og det tilrådes eventuelt å øke implantatdiameteren, eller hvis det er mulig, implantatlengden, hvis god primær stabilitet ved installasjon er vanskelig. Studier mangler også langtidsoppfølging av bruk av korte implantater som erstatning for sinusløft. Hvis det kan oppnås primær stabilitet tyder det dog på at 6–8 mm korte implantater kan fungere fint.

Åtte tenner skiller

Professor James Steele er dekan ved det odontologiske fakultet ved universitetet i Newcastle i Storbritannia. Han kommenterer funnet av at den fattigste femtedelen av befolkningen har åtte færre tenner enn den rikeste femtedelen slik:

– Åtte tenner er en stor forskjell og må påvirke disse menneskenes liv i stor grad, skriver den svenske Tandläkartidningen.

Lever seks år lenger

Siden 1990 har verdens befolkning fått forlenget livene sine med mer enn seks år, skriver forskning.no

En stor kartlegging viser at den globale forventede levealderen nå er 71,5 år. I 1990 var verdens gjennomsnittlige forventede levealder 65,3 år.

Gjennomsnittlig levealder for en norsk mann er 79,5 mens norske kvinner forventes å leve i 83,5 år. I 2060 er hver femte innbygger i Norge minst 70 år gammel, ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB). Bak denne økningen finnes det mange faktorer. Medisinske framskritt sørger for at sykdommer som tuberkulose, kopper, lungebetennelse og tyfo- idfeber er blitt mer kontrollerbare.

Samtidig har den økonomiske og sosiale utviklingen blitt forbedret. Færre sykdommer skyldes også bedre hygiene, ernærings- og boforhold. I tillegg har barnedødeligheten gått sterkt tilbake.

Den store mengden med data fra 188 land i verden, har også vist at enkelte dødsårsaker har en økt forekomst av dødelighet siden 1990: Leverkreft forårsaket av hepatitt C (økt med 125 prosent), Forkammerflimmer, som er alvorlige forstyrrelser i hjerterytmen (økt med 100 prosent), Lidelser av narkotikabruk (økt med 63 prosent), Kronisk nyresykdom (økt med 37 prosent), Sigdcelleanemi, en medfødt sykdom som forårsaker lav blodprosent (økt med 29 prosent), Diabetes (økt med 9 prosent), Kreft i bukspyttkjertelen (økt med 7 prosent).

I velferdsstatene har levealderen økt på grunn av at færre dødsfall etter kreft eller hjerte-karsykdommer. Dødelighet av de fleste kreftformene har sunket med 15 prosent, og dødelighet av hjerte-karsykdommer hat gått ned med 22 prosent siden 1990.

Men mens levealderen øker over store deler av verden, finnes det også unntak – det sørlige Afrika sør for Sahara.

Her har HIV/AIDS fjernet over 5 år med forventet levealder, og viruset er fortsatt den største årsaken til for tidlig død i 20 av 48 land.

I 2005 nådde dødeligheten som følge av viruset toppen, men har gått vesentlig ned. Allikevel er det omtrent fire og en halv ganger flere som dør av HIV/AIDS i dag enn for 23 år siden.

Til tross for dette har levealderen i Afrika og i andre i lavinntektsland generelt blitt forbedret. Blant annet på grunn av den raskt fallende dødeligheten av diaré, nedre luftveisinfeksjoner og av sykdommer mange nyfødte blir utsatt for i løpet av sin første levetid.

For eksempel har levealderen i landene Nepal, Rwanda, Etiopiam Maldivene, Niger, Øst-Timor og Iran, økt med mer enn 12 år for begge kjønn.